

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM PAPERS

SA EXAM PAPERS
Proudly South African

Confidential

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KEREITE YA 12

SESOTHO PUO YA TLATSETSO YA PELE (FAL)

PAMPIRI YA BOBEDI (P2)

PUDUNGWANA 2024

MATSHWAO: 70

NAKO: Dihora tse 2½

Pampiri ena e na le maqephe a 20.

DITAELO LE DIKELETSO HO MOHLAHLABUWA

1. Bala ditaelo tsena ka tlhoko pele o araba dipotso.
2. O SE KE wa latella ho bala pampiri yohle. Tadima karolo e hlahisang dikahare tsa pampiri leqepheng le latelang, mme o tshwaye dinomoro tsa dipotso tse thehilweng dibukeng tseo o ithutileng tsona. Ka mora moo o bale dipotso tseo, o nto kgetha tseo o lakatsang ho di araba.
3. Pampiri ena e arotswe dikarolo TSE NNE, e leng:

KAROLO YA A:	Pale/Nobele/Novele	(35)
KAROLO YA B:	Tshwantshiso/Terama	(35)
KAROLO YA C:	Dipalekgutshwe	(35)
KAROLO YA D:	Dithothokiso	(35)
4. Araba dipotso TSE PEDI feela, potso E LE NNGWE ho tswa dikarolong le ha e le DIFE TSE PEDI.

KAROLO YA A: PALE/NOBELE/NOVELE
Araba potso ya pale/nobele/novele eo o ithutileng yona.

KAROLO YA B: TSHWANTSHISO/TERAMA
Araba potso ya tshwantshiso/terama eo o ithutileng yona.

KAROLO YA C: DIPALEKGUTSHWE
Araba dipotso tsa dipalekgutshwe ka BOBEDI.

KAROLO YA D: DITHOTHOKISO
Araba dipotso tsa dithothokiso ka BOBEDI.
5. Sebedisa lenanennetefatso bakeng sa tataiso.
6. Latela ditaelo tse qalong ya karolo e nngwe le e nngwe ka tlhoko.
7. Nomora dikarabo tsa hao jwalo ka ha dipotso di nomorilwe pampiring ya dipotso.
8. Qala karolo KA NNGWE leqepheng LE LETJHA.
9. O eletswa ho sebedisa nako ka moo ho sisintsweng: Sebedisa metsotso e 75 ho ngola karolo ka nngwe.
10. Ngola ka mongolo o makgethe o balehang.

LEQEPHE LA DIKAHARE:

Leqephe lena le tla o thusa ho kgetha dipotso tseo o lakatsang ho di araba, ntle le hore o bale pampiri kaofela. ...

KAROLO YA A: PALE/NOBELE/NOVELE		
Araba potso ya pale/nobele/novele eo o ithutileng yona.		
NOMORO YA POTSO	MATSHWAO	LEQEPHE
1. <i>Mahlale a kopane Lekwa</i>	35	5
2. <i>Bosweu ba Lehlwa</i>	35	8
3. <i>Sehlekehleke sa Deidro</i>	35	10
KAROLO YA B: TSHWANTSHISO/TERAMA		
Araba potso ya tshwantshiso/terama eo o ithutileng yona.		
4. <i>Sefi</i>	35	12
KAROLO YA C: DIPALEKGUTSHWE		
Araba dipotso ka BOBEDI tsa dipalekgutshwe.		
5.1 'Ha a llelwe'	17	15
MMOHO LE		
5.2 'Boiphetetso'	18	16
KAROLO YA D: DITHOTHOKISO		
Araba dipotso ka BOBEDI tsa thothokiso.		
6.1 'Pelo e ja serati'	17	18
MMOHO LE		
6.2 'Ha ke kope tshwarelo'	18	19

LENANENNETEFATSO:

Sebedisa lenanennetefatso lena ho nnetefatsa hore na e fela o arabile dipotso tse hlokehang.

KAROLO YA	NOMORO TSA DIPOTSO	PALO YA DIPOTSO TSE LOKELANG HO ARAJWA	TSHWAYA (✓)
A: PALE/NOBELE/NOVELE Dipotso tse kgutshwane	1–3	1	
B: TSHWANTSHISO/TERAMA Dipotso tse kgutshwane	4	1	
C: DIPALEKGUTSHWE Dipotso tse kgutshwane	5.1–5.2	1	
D: DITHOTHOKISO Dipotso tse kgutshwane	6.1–6.2	1	

ELA TLHOKO: Etsa bonnete ba hore o arabile dipotso tse karolong TSE PEDI feela.

KAROLO YA A: PALE/NOBELE/NOVELE

Kgetha mme o arabe potso E LE NNGWE e itshetlehleng bukeng eo o ithutileng yona selemong sena.

POTSO YA 1: MAHLALE A KOPANE LEKWA – DN Katsie

Bala qotso ena ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

TEMA YA A

'Ntho ena ke thupa e mpileng ya betlwa, ya kgabiswa. Nna ke ile le kgongwana hodimo, ke ntse ke re ntho ke kgauta ...! Ke kgutla hona mona, monna yane ha a eso be hole. Ke tla mo ruta motlwang wa pula ... ha a tsebe batho; he ... ke sa tla mmata eo motho. Ke tla tshwanela ho kga ka saole ke yo fihla ho yena a eso e lellwe hore ke mo qhekanyeditse; ha ho tsejwe motho a ka nna a rekisa 'manepa' anene nqa e nngwe hape.' 5

O ile jwalo he mmadi, monna enwa Mananyetsa. A tsamaya a ekga ka sekaja, a befile a ikemiseditse ho o tla ntshonyana hang feela ha a fihla ho yona. Ka mona ka Teransefala, Sekgukguni le yena hoba a arohane le Mananyetsa borokgong, o ile a tsamaya ka potlako e kgolo, a sa hetle mme a ntse a ithorisa. 'Efela banna enwa e ne e le wa ka motho, e ne e le mang ha e se nna ... Mahe a dinotshi ka thupa ... ha ... haa! Ruri lena ke lefa, ke re mpho ya badimo bo! Ke ilo rekisa kwana ho bommisi dikitjhineng. Ke sa tlo nyaola tjelete, thola o re tu wena! Lathalatha yane e tla ikutlwa, nna ha ke lengeloi, ha ke na nako ya motho ya robetseng. Ha ke ya tla tsosa dithoto le dihole mona, ke sebeletsa bana ba ka!' 15

- 1.1 Bolela dintho TSE PEDI tseo mongodi a di sebedisitseng ho senola botho ba Mananyetsa qotsong ena. (2)
- 1.2 Boipuiso ba Mananyetsa qotsong ee, bo re senolela maikutlo afe a hae? (1)
- 1.3 Qolla polelo qotsong e tiisang hore Mananyetsa o ne a hlile a potlaketse ho fumana Sekgukguni. (1)
- 1.4 Nehelana ka matshwao A MABEDI a tlhekelo a teng qotsong ena. (2)
- 1.5 Mantswe a latelang a Mananyetsa a qotsong, a re tjobela pele ketsahalong efe?
Ke sa tla mmata eo motho. (1)
- 1.6 Nehelana ka mabaka A MABEDI a ileng a susumetsa Sekgukguni ho ya Foreisetata. (2)
- 1.7 Ho ya ka ditaba tsa buka ee, sesosa sa kgohlano ke sefe? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)

- 1.8 Ketsahalo eo ya Mananyetsa ya ho kgutla tseleng qotsong, e na le bohlokwa bofe paleng? (2)
- 1.9 Ditaba tsa qotso ee, di hanana jwang le mohopolo wa Sekgukguni wa hore batho ba Foreisetata ba kwalehile? (2)
- 1.10 Tshohla tomatso qotsong ena. (3)

MMOHO LE

Bala qotso ena ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

TEMA YA B

'Tswela pele monna mofumahadi o mametse,' ke letona le leholo leo. Mananyetsa a tswela pele: 'Potsong tsa lona tsa hore na kgetsi ya bongaka e kae, ke tla tshetleha jwaana. Ha ke a tla kwano ka tshebetso, feela ke tlilo batla manamanyane a ka, ditefo tsa ka tsa ditlhare tsa ka tseo morena a di sebedisitseng ka dilemo. Jwalo kaha re tseba bohle morena ha a sa phela empa leha ho le jwalo ke rometswe ke yena mona!' 5

Letona le leholo la mo araba ka ho re: 'Jwale ha e le moo le wena o le paki hore morena ha a sa phela, o ne a o romela kwano e le ha le ne le kopana kae? Teng o tsebile jwang hore o ne a phela moe, hobane wena o tswa Natala, Bokone kwaa?'

Mananyetsa: 'Ke teng, mongaka, o tla hopola hore ke ngaka, e seng ya maiketsetso, ngaka kwakwariri, raqhwe. Morena o fihlile ho nna ditorong ka makgetlo a mabedi kapa ho feta. Kgetlong le leng le le leng o ne a bua ntho e le nngwe hore ke tle kwano ke tlo fumantshwa moputso wa ka hobane yena o iketse boyabatho a eso ntefe. O tla utlwisisa hore ke rona feela dingaka re buisanang le bafu. Nna ke utlwa ka hlooho, nka re ke Isanusi, mme le badimo ba ka ba ile ba nketella pele ho tla fihla mona.' 15

- 1.11 Mophetwa wa tlatsetso ke ofe ho ba ntseng ba buisana qotsong? Tshehetsa karabo ya hao ka lebaka. (2)
- 1.12 Ho tliile jwang hore Mananyetsa a be le sebete sa ho ya moreneng a ikgakantse jwalo ka ngaka? (1)
- 1.13 Diketsahalo tse qotsong di etsahalla sebakeng sefe? (1)
- 1.14 Sepheo sa mongodi ke sefe ka ho diehisa kopano ya ho qetela ya Mananyetsa le Sekgukguni paleng ee? (2)
- 1.15 Lokodisa diketsahalo tse lebisitseng tabeng ya hore boMananyetsa ba patalwe. (2)
- 1.16 O nahana hore ntlhakemo ya mongodi ke efe paleng ee malebana le tumelo ya setso? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)
- 1.17 Hlalosa kamoo lebitso la Mmasekala le mo tshwanelang kateng paleng ena. (2)

1.18 Kgetha karabo e nepahetseng ho tse ka masakaneng, o be o nehelane ka lebaka la karabo ya hao.

Diketsahalo tse qotsong ke tse ding tsa tse totobatsang ...
(tharahano, tharollo, sehlohlolo).

(2)

1.19 Manolla phethelo ya pale ena.

(3)

[35]

POTSO YA 2: BOSWEU BA LEHLWA – Sello Moroe

Bala qotso ena ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

TEMA YA C

'Ke aubuti wa ka, ya neng a setse a le mong to! lapeng lesa.' 'Batswadi ba hao bona ba kae?' Ke ne ke botsa tjena ke hlokometse hore ke se mo hlokoatse le ho feta. 'Kgaitsemi tsa ka tse tharo di hlokaetse kotsing ya mmileng; mme yena o ile a hloka hala ka baka la lefu la kankere, mme ntate yena a ipolaya ka mora kgwedi tse tharo mme a hlokaetse, mme jwale ke moholwane wa ka, eo ke neng ke ikgothatsa ka yena. Ke ka baka la hae ke leng mona ... ruri rona re tswaletswe mathata le ditshotleho tsa lefatshe lena.' Kamoo a neng a bua kateng, ka utlwa meokgo e tlala ka mahlong a ka. 5

Ka leka ho mo kgothatsa empa ka utlwa ke fokola ho ka kgona hoo. 'Ho ka ba jwang ha re ne re ka hla ra ya kantorong hona jwale?' Ke Mangi eo ho utlwahala hore le yena o ikutlwa feela jwalo ka nna. 'O a bolela Mangi monna, ha re hle re yeng.' Ra ya hang kaofela, athe Kgifi yena o ne a kgwehla haholo. Eitse ha re fihla ra nea moreketoro telekeramo eo. A mmotsa potso tse mmalwa yaba o mo dumella ho tsamaya hanghang. Ra kgutlela kamoreng moo re ileng ra fihla ra mo thusa ho pakela yaba re mo felehetsa ho fihlela ditekesing. 10

- 2.1 Ke ditaba dife tse neng di fuperwe ke telekeramo e neng e nehwa moreketoro? (1)
- 2.2 Telekeramo eo ho buuwang ka yona qotsong le lengolo leo Mokgifa a neng a kile a le fumana pele, di ne di tshwana jwang? (2)
- 2.3 Ho ne ho tsejwe jwang hore Mmadito o ne a sebetsa Lerato ka ditlhare? (1)
- 2.4 Ke dintho dife TSE PEDI semelong sa Mokgifa, tse neng di hohella batho ho yena leha a ne a na le tjebahalo e tshosang? (2)
- 2.5 Ke lebaka lefe le ka sehloohong le neng le etse hore Hlomi le Mangi ba thehe setswalle le Mokgifa? (1)
- 2.6 Hlalosa mothiya o sa lebellwang ho tswa qotsong. (2)
- 2.7 Maele ana, 'Ntjapedi ha e hlolwe ke sebata', a dumellana jwang le diketsahalo tsa qotso ee? (2)
- 2.8 Bolela hore polelo e latelang ke Nnete kapa Mafosi, o be o tshehetse karabo ya hao ka lebaka.
Tshiu e ne e le moferekanyi kamanong ya Hlomi le Lerato paleng ena. (2)
- 2.9 Hlalosa teketsiso e hlahang ketsahalong eo ho yona Mokgifa a ileng a se hlole a kgutlela yunivesithing. (2)
- 2.10 Sekaseka tshebediso ya karaburetso e qotsong ena. (3)

Bala qotso ena ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng paleng yohle.

TEMA YA D

Re ne re ntse re itlhatswetsa koi nna le Lerato, re tshehisana ha monate re bile re tlokana. Letsatsi le ne le le letle, mme jwale re ikaparetse marikgwe a makgutshwane le dikipa feela ha motho wa poso a siya lengolo. Lerato o ile a le potlakela; a iphumola matsoho borikgweng yaba o a le amohela. 'Ke la ka Hlomi, e be le tswa hokae? Setempe sa poso ke sa kwana Diphahameng. Empa ha ke tsebe motho teng, ebe ke mang?' Ke yena eo ka ho makala. 5

'Tjhe Lerato, lona motho wa lona o a be a tla imakatsa a ntse a tseba taba tsa hae hantle.' Ka bua jwalo ke se ke ntse ke tjhesehella ho utlwa taba tsa lona. 'Oho, lona boHlomi ha le qete ho boulela, o nahana hore ke moshemane ofe Diphahameng ya ka itekang ho nna?' A bua tjena a se a ntse a le bula, 'Le tswa ho Puse, Hlomi.' Ka tlola moo ke neng ke dutse teng, ka le phamola matsohong a hae yaba ke emella thoko le yena. Moo ke reng ke tla bala, a tla a mathile ho le phamola, empa ka le balehisa yaba ke a baleha. A ntelekisa, a ntshwara, a le phamola. 'O tla le tabola Lerato, tliša ke bale wena!' Ke nna eo ka ho ikgalefisa. Ka mo tlohella hore a le bale. 10

- 2.11 Bolela dintlha TSE PEDI feela tse neng di fuperwe ke lengolo leo ho buuwang ka lona qotsong. (2)
- 2.12 Nehelana ka matshwao A MABEDI a tlhekelo a teng qotsong ena. (2)
- 2.13 Telekeramo eo Hlomi a ileng a e fumana a le yunivesithing, e ne e mo fuparetse ditaba dife? (1)
- 2.14 Ditaba tsa qotso ee di totobatsa maikutlo afe a Hlomi le Lerato? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)
- 2.15 Ke lebaka lefe le ileng la etsa hore mme wa Lerato a siye Fibane le Hlomi kamoo ho neng ho dutswe kateng? (1)
- 2.16 Tomatso e hlaha jwang ketsahalong eo ho yona Fibane a ileng a bua le Hlomi ka ditaba tsa ho ima ha Lerato? (2)
- 2.17 Maemo a phedisano a ile a angwa jwang ke senepe sa Hlomi le Lerato, se ileng sa phatlalatswa ba sa tsebe? (2)
- 2.18 Mehla ya diketsahalo paleng ena e thusitse jwang tabeng ya kamano ya Hlomi le Lerato? (2)
- 2.19 Tshohla sehlohlolo sa diketsahalo paleng ena. (3)
- [35]**

KAPA

POTSO YA 3: SEHLEKEHLEKE SA DEIDRO – VT Masima

Bala qotso ena ka tlhoko, o nto araba dipotso tse tla e latela tse thehilweng paleng yohle.

TEMA YA E

'Heke! O a bona he, Moratuwa.'

Chikano a phakisa ho tswakatswaka dino ka mafolofolo le ka bonono bo hlolang, a nto neheletsa Amanda e nngwe ya dikgalase. Amanda a e lahlela hloohong ka ho panya ha leihlo a ba a kgutlisetsa kgalase e seng e le feela tafoleng, a ntse a ikotlakotla sefubeng ka letsoho.

5

'Be! Ntho ena e ka diha tlou, monghadi Chikano,' ke yena eo.

'Ho jwalo, moratuwa. Empa ka lehlohonolo, le tsona ditlou tseo ha di tsebe le hore ho ntse ho le teng ntho ekang ena lefatsheng lena la tsona. Ho seng jwalo, re ne re tla ba eng ke ho hatikelwa ke ditlou tse tahlilweng!'

'Ebe ha o na sakerete, monghadi Chikano?' ho botsa Amanda a ntse a ikotla sefubeng.

10

'Ke a kgolwa o ntse o ka nna wa tswela pele ho mpitsa Fernando eh-, moratuwa. Nka sakerete ke sena.' A mo neha sakerete a ba a mo tjhesetsa sona a nto tjhesetsa hlaha ho sa hae.

Amanda a tsubatsuba a nto re: 'Ke bona ho le molemo hore ke hle ke o bolelle tsohle, monghadi-eh-Fernando.'

15

'Ke thabela bohla ba hao, moratuwa. Ke ne ke ntse ke maketse hore na o tla be o mpoelle neng.'

'Ke nnete hore lebitso la ka ke Amanda Zamiya.'

'Ke a leboha ho fumana tiisetso ya seo.'

- 3.1 Kopano e qotsong ya Chikano le Amanda e tshwaretse motseng ofe? (1)
- 3.2 Hobaneng Amanda a ne a ntse a phehelletse ho bitsa Chikano, 'monghadi'? (2)
- 3.3 Bolela dintho TSE PEDI tseo kopano ena e qotsong, e tshwanang ka tsona le ya mohla Chikano a neng a kopane le Katriena. (2)
- 3.4 Ditaba tsa pale ee, di re totobaletsa mehla efe ya diketsahalo? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)
- 3.5 Ditlamorao tse bosula e bile dife tse bakilweng ke boipolelo ba Amanda ho Chikano hore efeela ruri e le Amanda Zamiya? (2)
- 3.6 Hlalosa karaburetso e sebedisitsweng qotsong ena. (2)
- 3.7 Kopano e qotsong e bile le bohlokwa bofe diketsahalong tsa pale ee? (2)
- 3.8 Kgetha karabo e nepahetseng ho tse ka masakaneng, o be o nehelane ka lebaka la karabo ya hao.
Diketsahalo tse qotsong di bontsha ... (sehlohlolo, tharollo, tharahano). (2)
- 3.9 Tshohla setaele sa mongodi qotsong ena. (3)

Boela o bale qotso e latelang ka tlhoko, o nto araba dipotso tse tla e latela.

TEMA YA F

A eso qete hantle le ho bua, fono ya be se e lla hape, mme sello sa yona sa etsa hore ba nyarohe jwalo ka ha eka ba lonngwe ke notshi bobedi ba bona. 'Halo!' Chikano a araba.

'Monghadi Chikano, ke Maremane Moramang enwa – motsamaisi wa hotele. Ho fihlile diofisiri tsa sepolesa mona mme di rata ho bua le wena. Ke ntse ke leka ho ba tshwarella, empa ha ke kgolwe hore e tla ba nako e telele. Ke na le motswalle kwana Afrikania ya bitswang Makhanda. Maobane mona o ne a ntsetseditse ho nkopa hore ke o thuse ha o le tsietsing. Jwale, o mamedisise hantle seo ke tlang ho o bolella sona, mme o etse ka moo ke tlang ho o laela ka teng. O ntse o mmametse, Monghadi Chikano?'

'Ke mametse ka tsebe e lethwethwe, feela, nka re ho wena, ditaba tseo o seng o di buile ha jwale di nkopanya hlooho ho ya ka mo di makatsang ka teng.'

'Se kopane hlooho, Monghadi Chikano hobane hlooho eo ya hao e tla tshwanela ho sebetsa haholo ho tloha ka wona motsotso ona. Mamela he ... ha o ka sututsa raka eo ya dibuka e leboteng la ntlo ya hao, ho tla hlaha lefiti e tla o theolela ka khitjhineng.'

- 3.10 Ho ile ha etsahala jwang hore Chikano a iphumane a kopane le Ramaqiti sebakeng see seo ba leng ho sona qotsong? (1)
- 3.11 Ke mophetwa ofe eo Chikano a neng a sa lebella ho kopana le yena sebakeng seo? (1)
- 3.12 Bontsha ho se tshwane ho teng dipakeng tsa Chikano le Ramaqiti. (2)
- 3.13 Kgohlano e totobalang qotsong ena ke ya mofuta ofe? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)
- 3.14 Ditaba tsa qotso ena di senola Ramaqiti e le mophetwa wa semelo sefe? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)
- 3.15 Bolela hore polelo e latelang ke Nnete kapa Mafosi, o be o tiise karabo ya hao ka lebaka. (2)
- Diketsahalo tse qotsong di bontsha hore ditaba tsa pale di rarahana ho feta. (2)
- 3.16 O ka re ho se tshwane ke hofe dipakeng tsa sebaka sa Kweneng le sa moo diketsahalo tse qotsong di etsahallang teng? (2)
- 3.17 Hlalosa kamoo Ramaqiti a neng a pholose Nasala kateng kwana Bosothonia. (2)
- 3.18 Tshohla mothinya o sa lebellwang pheletsong ya pale ena. (3)

[35]

KAROLO YA B: TSHWANTSHISO/TERAMA**POTSO YA 4: SEFI – DJ Nkutha**

Bala qotso e latelang ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng tshwantshisong yohle.

TEMA YA G

(Ke bosiu, tiisetso o a hlobaela.)

TIISETSO: *(A idimola.)* Basadi, ebe ke nako mang ha ke lora ditoro tse mpe hakaale? E, kajeno ke tswana le Faro elwa wa Bebeleng. Ebe Josefa o kae a tlo ntlhalosetsa tsona? Ke a belaela toro tsena di bolela ho hong, e, mokgwa o teng. Butle ke kgantshe ke bone hore ke nako mang. *(A kgantshe lebone.)* Jo! Metsotso e mashome a mararo ka mora hora ya bobedi. Ebe ke nnete toro ee kapa ke ya tumelokgwela? Ke se ke rapela ho Tlatlamatjholo hore e mpe ebe ke toro feela. *(A hula moya.)* Bophelo haeba bo le tjee ke a bo tshaba ruri. Jwalo ka ha ho se ho le tjena ho batleha hore ke bapalle thoko le Nkepe. Ntate enwa wa seepamere o iphetotse kgodumodumo, o metsa setjhaba. Ho teng ho yena ke boloi bona boo a ikanetseng bona. Ngakanakahetla ena e ikemiseditse ho qeta bohle ba atlehang. Nxa! Athe ngakanamotwana ee e mona hakaale? Ruri bophelo bo naka di maripa. Ha a ka tshwasa ntate moo ka dikoqo tseo tsa hae nka iphumana ke le kae ka nnete? Haeba motho o phelela mathata a tjena ke kopa ho Modimo hore senwelo sena se mpe se fete hole le nna. Ditoro tsena di bidietsa ho hong. Ebe ke nnete basadi ha ho thwe le pele di na le baji? Empa e seng ka ntate.

- 4.1 Lewa la bongodi leo mongodi a le sebedisitseng qotsong ee, le bitswang? (1)
- 4.2 Qolla mantswa A MABEDI qotsong ena a re bontshang hore Tiisetso o hlile o halala ngaka eo a buang ka yona. (2)
- 4.3 Bolela mabaka A MABEDI a bakileng sesosa sa kgohlano tshwantshisong ena. (2)
- 4.4 Bolela dintho TSE PEDI tseo lelapa la Raboditse le la Motaung le neng le fapana ka tsona. (2)
- 4.5 Toro eo Tiisetso a buang ka yona qotsong e re tjobela pele ketsahalang efe? (2)
- 4.6 Kgetha karabo e nepahetseng ho tse ka masakaneng. Nehelana ka lebaka la karabo ya hao.
Ditaba tsa qotso ena di re totobaletsa (tlhekelo, tharahano, sehlohloho). (2)
- 4.7 Hobaneng ha mongodi a sebedisitse lebotsi haholo qotsong ee? (2)

- 4.8 Polelo e latelang e dumellana jwang le pheletso ya Tiisetso terameng ena?
Ruri bophelo bo naka di maripa. (2)
- 4.9 Bontsha kamoo mongodi a sebedisang bokgeleke ba puo kateng qotsong ena. (3)

MMOHO LE

Boela o bale qotso e latelang ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng tshwantshisong yohle.

TEMA YA H

NKEPE:	Mme ke teile kalala mme ba ntshupile teng hape. Empa ho entswe leeme hobane Tiisetso ke ne ke mo hlola le yena o a tseba. O ne a bile a maketse hore ke hlotswe jwang. Ke ka lehlohonolo feela hore motho a atlehe hlopheng sa leshome.	
RABODITSE:	O a hlanya wena, o a pota. Le ikenya maratong le sa fokola tjena ha le qeta le hloleha ho sebeletsa marena a mabedi. Leshano ka thoko.	5
NKEPE:	Ha ke ratane nna ntate. Ha se bile ha se mohlolo oo nna nka o etsang oo. Le bashemane ba ka phaposing ba ka o bolella hore ha ke ba buise. Ke Tiisetso feela ya ratanang le Hlapane.	10
MMANKEPE:	Ntate a ko tlohele ngwana, nna ke batla ho utlwa leano la hae. O rerile eng ka bokamoso manana?	
RABODITSE:	Le letle leano ke lena Nkepe. O theohela difemeng. Nako o bapetse ka yona. Wena Mmankepe o nahana hore o bohlae, haeba thipa o nahanne ho e tshwara ka bohalleng ho nna mona o tla otlatshe. Wena Nkepe mpoelle, o tiisitse ha o re ha o ratane?	15
NKEPE:	O boletse teng ntate, ha se mohlolo oo nka o etsang oo, ebile ke ntho e mpe eo.	
MMANKEPE:	O tiisitse ngwanenwa ntate. Re dula re le babedi mona letsheare lohle. Ke paki ka nnete.	20

- 4.10 Qolla polelo/polelwana E LE NNGWE qotsong, e bontshang hore Raboditse ha a kgathalle maikutlo a Nkepe. (1)
- 4.11 Raboditse o bolelang ka puo ena ya hae e latelang?
'... ho nna mona o tla otlatshe.' (1)
- 4.12 Hlalosa semelo sa Raboditse o ipapisitse le dipuo tsa hae qotsong. (2)
- 4.13 Nkepe ke sebakadi sa tlatsetso. Nehelana ka mabaka A MABEDI a tiisang karabo ya hao. (2)
- 4.14 Hlalosa tomatso e hlahang qotsong ena. (2)
- 4.15 Ketsahalo ya ho feila ha Nkepe e bile le bohlokwa bofe paleng ena? (2)

- 4.16 Kgetha karabo e nepahetseng ho tse ka masakaneng, o be o nehelane ka lebaka la karabo ya hao.
Terama ena ke ya (motlae, kekete-hiso, masetladibete). (2)
- 4.17 Ke dintho dife TSE PEDI tse ka sitisang terama ena ho bapalwa sethaleng/kalaneng? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)
- 4.18 Na ho a makatsa ho utlwa sehalo sa Mmankepe se qotsong? (3)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 35

KAROLO YA C: DIPALEKGUTSHWE

Araba POTSO ya 5.1 le POTSO ya 5.2

POTSO YA 55.1 **'HA A LLELWE' – ME Makhapa**

Bala qotso e latelang ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng palekgutshweng yohle.

TEMA YA I**HA A LLELWE**

Mabaka a etsang hore ka nako e nngwe batho ba etse tshenyo metseng ya bo bona, a mmalwanyana mme a fapane. Boholo ba ona a bakwa ke dintwa tse teng ka hara baetapele ba rona. Ho a qhwebeshanwa, ho tsekwa ditulo le setumo. Ya tsekang jwalo ka Maphesha, o hlophisa lemulwana la hae, ebe o le fa ditaelo yena a sa hlahele. Ho tla etswa moferefere o atisang ho akga tshenyo ka hare. 5

'Honye, motswalle, na o a bona esale Setlabolane e eba majoro tjee, ntho tse ngata di a senyeha?' Ke Maphesha eo. 'Ke ntse ke re ke nna feela ya bonang taba eo. Ke enwa o kwetse le mesebetsi, tu! Ke tlala feela. Re ne re thabile re hopola hore o tla ba majoro wa rona, empa ke mona ba o jelletse tafoleng. Re ka be re le batho ha o ne o le majoro wa mona, Matsetseng.' Ho araba Honye. Maphesha: 'Hantlente ke rata ho mo phethola, ke nke setulo sa hae. Ba ntse ba mo file sona ka phoso. Ba tlang ho nthusa morerong ona, ke tla ba hlapisa ka ditlhapiso tse bonahalang. Mahlahana ana a Setlabolane, ke tla a behella ka thoko mmoho le yena.' 10 15

'Nna ke se ntse ke le lehlakoreng la hao. Ntaele morena, ke mofo wa hao. Jwale ha o sheba re ka mo qala kae?'

- 5.1.1 Bolela lebaka le ka sehloohong le neng le bake tshenyo motseng wa Matsetseng. (1)
- 5.1.2 Sehlotshwana sa bahlankana le barwetsana ba nwellang jwala ha Maletsoku, se bile le seabo sefe palekgutshweng ee? (2)
- 5.1.3 Ke ntho efe qotsong e bontshang hore Maphesha o ne a le masene? (1)
- 5.1.4 Qolla polelo qotsong e nnetefatsang hore Honye o ne a sa tsebe ho inkela diqeto. (1)
- 5.1.5 Hantlente Honye o bolelang ka polelo e latelang?
... empa ke mona ba o jelletse tafoleng. (1)
- 5.1.6 Ditaba tsa palekgutshwe ena di totobatsa mehla efe ya diketsahalo? (2)

- 5.1.7 Bohlokwa ba pheteletso e sebedisitsweng polelong e latelang, ke bofe palekgutshweng ee? (2)
Ke enwa o kwetse le mesebetsi, tu! Ke tlala feela.
- 5.1.8 Hanana le polelo ena ka ho e tshehetsa ka lebaka. (2)
Palekgutshwe ena ke ya kekete-hiso.
- 5.1.9 Bontsha kamoo lewa la tlhoko dingolweng le fihlelletsweng kateng palekgutshweng ena. (2)
- 5.1.10 Sekaseka theho ya lebitso lena 'Honye' o ipapisitse le diketsahalo tsa palekgutshwe ena. (3)

MMOHO LE5.2 **'BOIPHETETSO' – NA Mpembe**

Bala qotso e latelang ka tlhoko, o nto araba dipotso tse thehilweng palekgutshweng yohle.

TEMA YA J

Taba ena ya ho hlopha lelapa, le be lenyenyane o ne a iphapanya yona seka monga difariki. Monnae, Rasentle o buile ka yona ha ba qeta ho nyalana empa a hamela kgomo letanteng. Kajeno bana ke bana ba tletse ntlo, ke mathata feela. Mmabona ha a emise ka thari, o tswela pele leha a ntse a kgalemelwa. Monnae, Rasentle, kgale a ngongoreha. Jwale o fetohile. A etsa qeto ya ho iphetetsa ka lenyele. 5

Ke eo le motswalle wa hae Rafube ba kena monyako ha Mmamokete wa seritedi. Ba kena Mmamokete a kentse Rasentle mahlo ana a ntjhotjho, a bososelaka a le mong ho ya ho ile. A hlollwa. A makalla seriti sa Rasentle. Yaka moo ha hae haesale tameneng. Ha kgutsa tu! Rata lane le tahang motho la fela hanghang hoba Rasentle a hlahise nko monyako. Rasentle le yena a mo kenya mahlo hoba a kobe mangole. Ha isaisa. A bona mohatsae Mmasentle ka ihlo la moya, a mo bapisa le Mmamokete; mme botle ba hae ba se ke ba bonahala. 10

Ha mpa ha kganya le ho phatsima eo ya neng a se a mo tjametse ka ihlo le sa panyeng; ihlo le tsosang morusu pelong ya motho, ihlo le hwehlang le hohela, ihlo la ditsietsi le mahlomola, ihlo ... ihlo leo la qeta ditaba. La tjhaba, la bakela ba bang mahlomola. 15

- 5.2.1 Bolela sesosa sa kgohlano palekgutshweng ena. Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)
- 5.2.2 Rasentle o ne a batla ho ba le bana ba bakae feela? (1)

- 5.2.3 Nehelana ka matshwao A MABEDI a palekgutshwe a teng palekgutshweng ena. (2)
- 5.2.4 Nehelana ka matshwao A MABEDI a tlhekelo a qotsong ena. (2)
- 5.2.5 Ke dintho dife tse pedi palekgutshweng ena, tse re tsebisang hore diketsahalo tsa yona ke tsa makeisheneng? (2)
- 5.2.6 Molwantshuwa ke ofe palekgutshweng ee? Nehelana ka lebaka la karabo ya hao. (2)
- 5.2.7 Hlalosa teketliso e hlahang palekgutshweng ena. (2)
- 5.2.8 Hlalosa setiriothaepe se qotsong. (2)
- 5.2.9 Qoqa ka sehlooho sa palekgutshwe ena. (3)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA C: 35

KAROLO YA D: DITHOTHOKISO

Araba POTSO ya 6.1 le POTSO ya 6.2

POTSO YA 6

6.1 Bala thothokiso ena ka tlhoko, ebe o araba dipotso tse tla e latela.

TEMA YA K**PELO E JA SERATI – J Mokoena**

- 1 Ke bua ka makoko ke sa habeye,
- 2 Ke bua tshita tsa lefatshe lena ke sa qeaqee,
- 3 Dira tsa motho di nyadiswa le dinaledi,
- 4 Le metswalle ya hae e kgabiswa le dinaledi,
- 5 Empa ebe phapang ke efe lona dikgaisedi?
- 6 Monongwaha ka hopola tshiu tsela
- 7 Pososelo ya ka e nkala lebatha la tsela,
- 8 Mora motho o kile a re jarela sefapano;
- 9 A re fatsheng lena re etse nnete dikano,
- 10 Ho rona baena le dikgaisedi, ke thatano.
- 11 BoTlhong ba maoba ba ho bonwa sewelo,
- 12 Monongwaha ke tjhobolo tse shweleng matswalo,
- 13 Ka hohle ho dungwadungwa ka boNthati,
- 14 Ka mona le ka mane pelo e ja serati,
- 15 Ba re kajeno fatsheng lena ha re tloisane kgati.

- 6.1.1 Qolla mantswe A MABEDI a bolelang ho se belaele temanathothokisong ya 1. (2)
- 6.1.2 Ke bokgabo bofe ba bothothokisi bo sebedisitsweng molathothokisong wa 5? (1)
- 6.1.3 Nehelana ka mantswe A MABEDI ao kgonyetso e sebedisitsweng ho ona temanathothokisong ya 3. (2)
- 6.1.4 Kgefutsohare/sejura se sebedisitsweng molathothokisong wa 10, se sebedisitswe ka sepheo sefe? (2)
- 6.1.5 Hlalosa se bolelwang ke sethothokisi molathothokisong wa 13. (1)
- 6.1.6 Bohlokwa ba lentse 'dinaledi' le molathothokisong wa 3, ke bofe? (2)
- 6.1.7 Nehelana ka mantswe A MABEDI a re bopelang tatolano temanathothokisong ya 4. (2)

- 6.1.8 Sethothokisi se sebedisitse mothofatso o molathothokisong wa 7, ka sepheo sefe? (2)
- 6.1.9 Manolla karaburetso e sebedisitsweng temanathothokisong ya 1. (3)

MMOHO LE

- 6.2 Bala thothokiso ena ka tlhoko, ebe o araba dipotso tse tla e latela.

TEMA YA L**HA KE KOPE TSHWARELO – T Lekitlane**

- 1 Ha ke re o moloi ha o motho,
2 Wena ya neng a qhale kgotso tlong eso,
3 Wena ya neng a hape eso ntlo sehloho,
4 Thoko wa re kgothometsa maralleng wa re lahlela;
- 5 Kajeno re metwaitwai hara ditjhaba,
6 Re hloka ya ho phoka boduma re mehofe,
7 Wena o hafa ka nkatana o morena,
8 Re a o sebeletsa o morui,
- 9 O iphetotse Ramatlotlo o Ramapolasi,
10 O ikentse Tonakgolo o Ranaha;
11 Ruri nna ha ke kope tshwarelo bana beso,
12 Ha ke re enwa motho lefu le a mo lokela,
- 13 Teleko naheng eso le yona e a mo lokela,
14 Wabo morabe o lokela ho metswa.

- 6.2.1 Bolela bokgabo ba bothothokisi bo sebedisitsweng molathothokisong wa 3. (1)
- 6.2.2 Nehelana ka melathothokiso E MMEDI e re tsebisang hore eo sethothokisi se buang ka yena o phela ha monate ha a sokole bophelong. (2)
- 6.2.3 Nehelana ka mofuta wa phetapheto o sebedisitsweng molathothokisong wa 9 le 10. (1)
- 6.2.4 Hobaneng ha sethothokisi se kgethile ho sebedisa lentswe 'metswa' molathothokisong wa 14? (2)
- 6.2.5 Hantlentle sethothokisi se bolelang ka molathothokiso wa 6? (1)
- 6.2.6 Ho ya ka ditaba tsa thothokiso ee, hobaneng sethothokisi se re ha se kope tshwarelo? (2)

- 6.2.7 Phetapheto e sebedisitsweng molathothokisong wa 12 le 13 e sebedisitswe ka sepheo sefe? (2)
- 6.2.8 Bohlokwa ba lentswe lena, 'ruri' le sebedisitsweng molathothokisong wa 11, ke bofe moo? (2)
- 6.2.9 Hlalosa sehalo sa sethohokisi thothokisong ena. (2)
- 6.2.10 Tshohla kgetho ya mantswa ya sethohokisi thothokisong ena. (3)

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA D: 35

MATSHWAO A PAMPIRI YOHLE: 70

